

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ РОЗРОБКИ ІНСТРУКЦІЙ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Артюх С.М., Вербицький А.О.

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків

Ключові слова: інструкція з охорони праці, організаційна структура, вищий навчальний заклад (ВНЗ).

Анотація: у статті розглянуто питання удосконалення механізму розробки інструкцій з охорони праці, який дозволить мінімізувати термін їх розробки в умовах вищого навчального закладу.

В статье рассмотрен вопрос усовершенствования механизма разработки инструкций по охране труда, который позволит минимизировать срок их разработки в условиях высшего учебного заведения.

In the article the question of improving the mechanism of the development of regulations on labor protection, which will help to minimize the period of their development in terms of higher academic institutions.

Постановка проблеми.

Переважна більшість населення нашої країни так чи інакше пов'язана із системою освіти. Сьогодні, проблемними під час проведення навчально-виховного процесу у ВНЗ є організація системи взаємовідносин зі структурними підрозділами забезпечення навчально-виховного процесу, організація охорони праці та безпеки життєдіяльності всіх учасників навчально-виховного процесу. Це насамперед пов'язано з тим, що в існуючих нормативно-правових документах, що пов'язані з організацією та забезпеченням охорони праці у ВНЗ немає єдиних вимог щодо створення системи управління охороною праці, складання та затвердження інструкцій з охорони праці та посадових інструкцій для учасників навчально-виховного процесу, тобто немає єдиного механізму розробки та затвердження інструкцій для будь-якого вищого навчального закладу.

В ході досліджень було з'ясовано що організаційна структура розробки інструкції з охорони праці, яка існує у вищому навчальному закладі, дозволяє розробляти одну інструкцію протягом 6-7 днів. Це є значним недоліком механізму розробки інструкцій. Незалежно від кількості підрозділів в навчальному закладі, в ньому більше половини співробітників – робітники розумової праці (науково-педагогічний і навчально-допоміжний персонал), умови праці яких мають однакову специфіку. Окрім цього в кожному учбовому закладі окрім спеціалістів служби охорони праці, є викладачі дисциплін напрямку «БЖД», які мають навички розробки керівницьких документів і володіють необхідними знаннями з охорони праці.

Актуально запропонувати таку організаційну структуру управління при вирішенні задачі розробки інструкцій з охорони праці, яка дозволить скоротити час, відведений на розробку кожної інструкції до 1-2 днів.

Метою даної роботи є підвищення ефективності механізму розробки

інструкцій з охорони праці в навчальному закладі.

Інструкції, що діють у ВНЗ належать до нормативних актів про охорону праці, чинних у межах навчального закладу. Такі інструкції розробляються на основі чинних державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці, примірних інструкцій та технологічної документації ВНЗ з урахуванням конкретних умов виробництва та вимог безпеки, викладених в експлуатаційній та ремонтній документації підприємств – виготовлювачів обладнання, що використовується у навчальному закладі. Вони затверджуються ректором і є обов'язковими для дотримання працівниками відповідних професій або при виконанні відповідних робіт у ВНЗ.

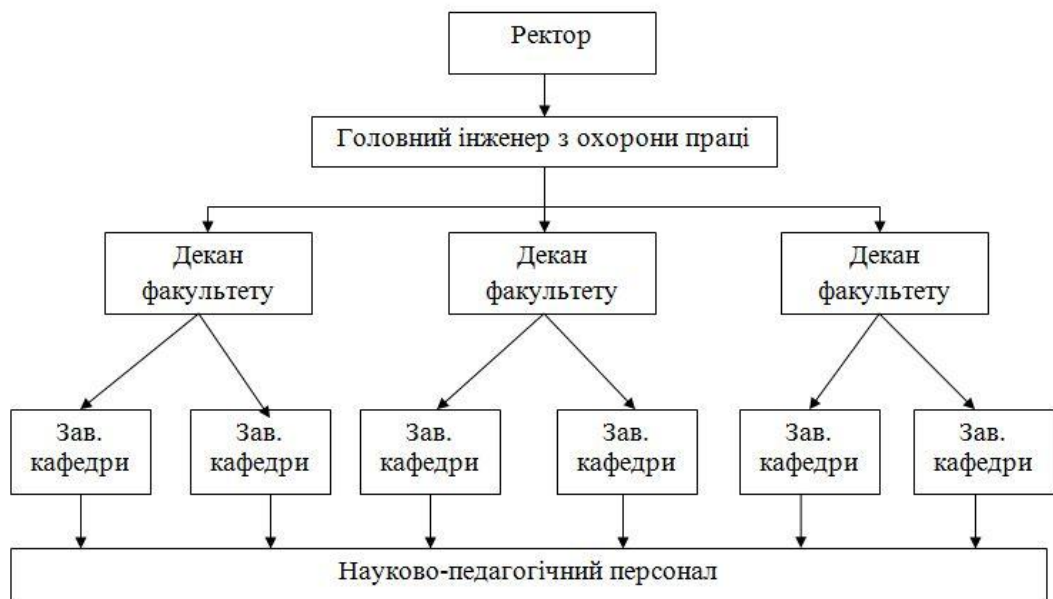

Рис. 1 – Організаційна структура розробки інструкції з охорони праці, яка існує в навчальному закладі

Організаційна структура – це сукупність способів, за допомогою яких процес праці спочатку поділяється на окремі робочі завдання, а потім досягається координація дій з вирішення завдань [4]. По суті справи, організаційна структура визначає розподіл відповідальності і повноважень всередині будь-якої організації, установи, навчального закладу.

Організаційна структура розробки інструкцій з охорони праці, що приведена на рисунку 1, класифікується як дивізіональна схема. Вона дозволяє розробляти одну інструкцію протягом 6-7 днів та має необґрунтовано велику кількість задіяних кадрів. Це є значним недоліком механізму розробки інструкцій. Крім того, така структура має певні недоліки:

- існуюча структура управління призвела до зростання ієрархічності, тобто вертикалі управління;
- можливість виникнення конфліктів серед підрозділів; невисока координація діяльності відділень (структурних підрозділів), служби роз'єднані, горизонтальні зв'язки ослаблені;

- збільшення часу на складання інструкцій внаслідок дублювання одних і тих самих функцій у підрозділах і відповідного збільшення чисельності співробітників, задіяних на виконанні завдання;
- затруднення здійснення контролю згори донизу; багаторівнева ієрархія і в рамках самих структурних підрозділів (кафедр).

Тому, дослідивши різні види організаційних структур, ми прийшли до висновку, що зміна організаційної структури, яка використовується при розробці інструкцій, дозволить суттєво скоротити термін розробки інструкцій та зменшити кількість працівників, зайнятих цією роботою. Проаналізувавши різні види організаційних структур, їх переваги та недоліки ми дійшли висновку, що треба застосувати проектну форму організаційної структури при розробці інструкцій з охорони праці у ВНЗ, яка зображена на рисунку 2.

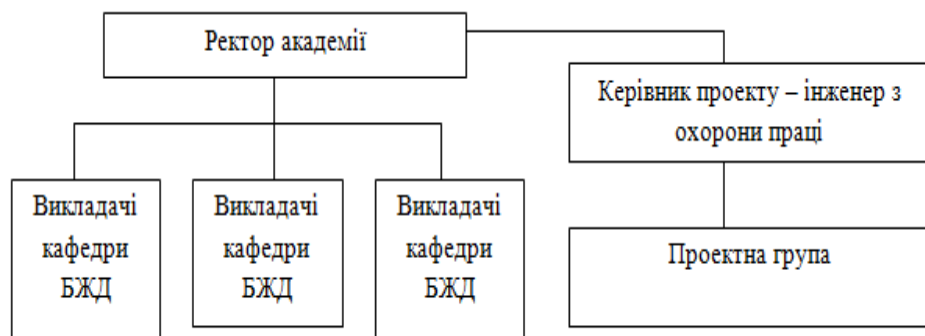

Рис. 2 - Проектна схема організаційної структури розробки інструкцій з охорони праці у навчальному закладі

Дана структура побудована на принципі, що враховує орієнтацію на певний проект [1].

Під кожен проект виділяються трудові, фінансові, промислові ресурси, якими розпоряджається керівник проекту. Кожен проект має свою структуру і управління проектом, що включає визначення його цілей, формування структури і планування робіт, організацію роботи, координацію дій виконавців. Після виконання проекту його структура розформовується, її компоненти, включаючи працівників, переходять у новий проект або звільняються.

Переваги проектної організаційної структури:

- гнучкість структури;
- скорочено чисельність управління персоналом в порівнянні з ієрархічною (дівізіональною) структурою.

Ці принципи руйнують властивий ієрархічним структурам жорсткий розподіл співробітників по виробничим, інженерно-технічним, економічним і управлінським службам, які утворюють ізольовані системи зі своїми цільовими установками та інтересами.

Запропонована змінена форма організаційної структури найбільш ефективна у вирішенні питання розробки інструкцій з охорони праці для навчального закладу. Це один з типів організаційних структур, в яких найбільш ефективно втілюються ідеї сучасної філософії якості.

Тепер розглянемо методику залучення розробників до процесу створення інструкцій з охорони праці, яка заснована на шести ключових принципах. При цьому розробники втягнуться в процес швидше і легше, якщо будуть ефективно застосовувати всі шість принципів, тобто будуть створені умови для якнайкращого залучення їх до процесу розробки:[3].

1. Створити необхідні умови для творчого процесу.
2. Створити необхідний формат представлення інформації
3. Застосовувати креативний і критичний види мислення.
4. «Активувати» навчальний матеріал.
5. Використовувати нові знання в практичній діяльності.
6. Забезпечити регулярне повторення інформації і аналіз нових знань.

В якості висновків слід відмітити, що за результатами аналізу організаційних структур управління з точки зору їх застосування для розробки інструкцій з охорони праці у ВНЗ запропонована проектна організаційна структура, для якої виконана мінімізація терміну розробки інструкцій з охорони праці в умовах обмеження ресурсів. Запропонована організаційна структура сприятиме більш ефективній розробці інструкцій, дозволить скоротити час, та кількість співробітників, які братимуть участь у розробці інструкцій, та тим самим підвищити їх якість.

Також було запропоновано методику залучення розробників до процесу створення інструкцій з охорони праці, яка заснована на шести ключових принципах та дозволить суттєво підвищити якість інструкцій з охорони праці шляхом створення умов для прояву творчого підходу з боку розробників інструкцій з охорони праці.

Перспектива подальших досліджень, на думку авторів, полягає в конкретизації методів удосконалення розробки інструкцій та рекомендацій щодо підвищення якості змісту інструкцій.

Литература

1. «Системи управління охороною праці»: Навчальний посібник Гогіташвілі Г.Г. – Львів: «Афіша», 2002. – 320 с.
2. Белов П.Г. Теоретические основы системной инженерии безопасности /П.Г. Белов - М., 1996.-427с.
3. Сандлер Дж. Техника надежности систем: Пер. с англ. М.: Наука, 1966. - 300 с
4. Спивак В. А. Организационное поведение и управление персоналом. – СПб., 2000.

Сведения об авторах:

Артюх Світлана Миколаївна – Українська інженерно-педагогічна академія, доцент кафедри «Охорони праці, стандартизації та сертифікації», к.т.н. адреса: м. Харків, вул.. Скорохода 24 кв. 39, тел.. (068) 892-20-10, artyh-sv@yandex.ru

Вербицький Андрій Олександрович - Українська інженерно-педагогічна академія, мігістр, спеціальність « Професійна освіта. Охорона праці», адреса: Харківська обл., м. Богодухів, вул.. Пархоменко б. 3, тел.. (098) 784-74-59